

## ÇEVİRİYAZI: DÂRÜLELHÂN'IN İSTİKBALİ<sup>1</sup>

Mahmut Ragıp GAZİMİHAL  
Çeviri yazı ve Sadeleştirme: Celal Volkan KAYA

### Giriş

Mahmut Ragıp Gazimihal'in 1924 yılında, henüz Berlin'deki Stern Konservatuari'nda öğrenci iken *Akşam* gazetesine gönderdiği yazıları arasında bulunan bu makale, 1923 yılında İstanbul Şehremâneti'ne bağlanarak yeniden yapılandırılan Dârülelhân'ın öğrenci kabul esasları hakkında bazı önerileri içermektedir. O tarihte üç yıldır Avrupa'da müzik eğitimi için bulunmakta olan Gazimihal, kendi gözlemleri ve Avrupa'daki diğer konservatuarlardaki uygulamalardan yola çıkarak, Dârülelhân'a öğrenci kabulünde nasıl bir yol izlenmesi gerektiğini anlatmaktadır.

Yazının ilk kısmında, başka ülkelerde konservatuarların bütçelerinin ne gibi kaynaklardan temin edildiği belirtilerek, Dârülelhân'ın hizmetlerinin birçok kurumu ilgilendirmesi dolayısıyla bütçesinin de birçok kaynaktan desteklenmesi gerektiği savunulmaktadır. Ardından, Gazimihal, Türkiye'de sanata karşı olan rağbetin "şuursuz"luğundan bahsederek, sanat bilinci olan veya bu bilinci edinebilecek öğrencilerin Dârülelhân'a kabul edilmesi gerektiği üzerinde ısrarla durmakta, müzik eğitimi alacak olan öğrencilerin aynı zamanda yine Dârülelhân içerisinde yeterli bir genel kültür eğitimi de almaları gerektiğini vurgulamaktadır.

İlerleyen yıllarda tekrar yayımlanmamış olan bu yazı, Dârülelhân'ın yeniden kurulduğu dönemdeki ihtiyaçlarını, sonradan Türk müzikolojisinin önde gelen bir ismi olacak genç bir müzikolog adayının gözünden yansıtması bakımından olduğu kadar, bugünkü müzik eğitimi kurumlarının benzer sorunlarına çareler önermesi bakımından da ilgi çekicidir.

### Çeviri yazı

***Müessesenin bugünkü tahsisatı azdır – Avrupa'nın idare tarzlarına göre bir çare-i hal – Halkın rağbetine bilâkaydüşart kapıları açmak muzırdır – Kabil-i tatbik duhûl şerâiti – İyi talebe bulmak için bir iki çare.***

Memleketimizde ciddi sanat ihtiyacını uyandırabilmek için her şeyden evvel halka ciddi bir sanat terbiyesi vermek lazım geldiğinden bahsetmişim... Terbiyeyi temin edecek âmillerin en başında, sanat mekteplerinin yetiştireceği sanatkâr mürebbiler bulunur. Bu sebepten, mezkûr müesseseler için her memleketin resmî idareleri son derecede fedakâr davranmaktadırlar... İtiraf edelim ki, gerek Sanayi-i Nefise Mektebi'miz, gerek Dârülelhân, daha birçok himmetlere muhtaçtır.

Bu müesseseler, az zamanda muvaffakiyetli sanatkârlar yetiştirebilecek sistematik programlara, kuvvetli vasıtalara henüz malik değildir. Bilhassa, uzun mazisine rağmen, Sanayi-i Nefise Mektebi'mizin ümitleri elan tatmin edemeyişi şâyân-ı tenkit ise de, müdahale salâhiyetini kendimde görmüyorum; alakadarlar mücadele etmelidir. Dârülelhân'a gelince: Hakkında henüz tenkit mevzubahis olamazsa da nazar-ı dikkate alınmamış bazı noktaları hatırlatmak mümkündür.

<sup>1</sup> Akşam, 22 Ağustos 1924

Her şeyden evvel tahsisatının azlığı sanat müesseselerimizin belini büküyor; binaenaleyh, o maddeden sözüme başlayalım. Resmî konservatuarların idaresini her yerde Maarif deruhte ettiği halde, tahsisat hususunda muhtelif mercileri müştereken hissedar eden musiki müesseseleri de vardır: Mesela, İtalya'nın Roma ve Palermo şehirleri müesseseleri ile Almanya'nın Stuttgart Konservatuarı hem hükümetten, hem de şehirden tahsisat alırlar. Almanya'nın Köln Konservatuarı gibi, Belçika konservatuarları da aynı zamanda hükümetten, vilayetten ve şehirden tahsisat alıyorlar.

Amsterdam müessesesi, vilayetten, şehirden ve menâbi-i hususiyeden, Barcelona Konservatuarı da şehrin "Büyük Tiyatro" hissedarlarından, belediye ve vilayetten para alır. Budapeşte'nin millî musiki akademisi bu itibarla en şâyân-ı dikkat müessesedir: Hükümetten, şehirden, diğer hususi menâbiden, tesisattan, ilh. para alıyor. Harb-i Umumi'den evvel Petersburg Konservatuarı, imparator ve imparatoriçeden, büyük hükümet ricalinden, bahriye ve harbiye nezaretlerinden, diğer müessesâttan müştereken muhassasât alıyordu... İşte, bizde de, bunlara benzer müşterek himmetler gösterilmesi zaruridir: Dârülelhân, terbiye-i umumiye nokta-i nazarından Maarif'i, opera şubesinin istikbali itibarıyla Şehremaneti'ni veya Vilayet'i, askerî ve bahrî mızıkalara yetiştirilmesi ihtiyacı mübremi itibarıyla de Müdafaa-i Milliye Vekâleti'ni, eski sanatın muhafazası ise Hars Müdüriyeti'ni alakadar eder. Ancak tarafeynli himmetler sayesinde ki, her türlü asrî teşkilatları câmi mükemmel bir sanat merkezine malik olabiliriz. Sanat mahfilleri içinde en çok paraya muhtaç müessese Dârülelhân olduğunu unutmamalıyız.

Şu dakikada, bazı kimselerin, bermutat "Henüz sırası değil, her işin vakti var" dediğini hissediyorum; fakat, kati ve yüz kızartıcı bir vâkıa ile o muterizleri de iskât edelim: Tamam elli üç senelik bir tarihe malik bulunan Atina Konservatuarı bile son senelerde en büyük Avrupa müesseseleri ile rekabet edebilecek bir seviyeye yükselmiştir. 1871'de açılarak bütün şarttan talebeler kabul etmekte olan mezkûr müessese hükümet tarafından idare edilir. Fakat, hükümetten muavenet-i nakdiye görmez. Çünkü, bazı Yunan muhipleri ile memalik-i ecnebiyedeki tebaaların bu maksatla Yunan hükümetine verdiği büyük meblağ işe maaziyyade kifayet etmektedir! Binasının letâfeti ile de meşhur olan müessese Atina'nın artistik terbiyesinde büyük bir rol oynamıştır: Son senelerde iki hususî müessesenin daha tesis edilebilmiş olması da buna delâlet eder!.. Hülâsa İstanbul'un her itibarla vaziyet-i hâzırası hususî her türlü teşebbüslere mani olduğu için, himmet ile yalnız resmiyet mükelleftir.

Programlar ve teşkilatlar itibarıyla de her memleket mektepleri birtakım hususiyetler arz eder. Çünkü her belde, kendi zaruri ihtiyaçlarını nazar-ı dikkate almaya ehemmiyet verir. Biz de, Moskova, Tokyo, Yaş ve Atina konservatuarları gibi, nispeten yeni ve İstanbul'un bugünkü hali gibi kültürsüz muhitlerde temelleri atılmış müesseselerin geçirdiği müşkilât ve inkılap devrelerini, eski ve yeni programlarını tetkik etmekle birçok tecrübe senelerini kazanabiliriz. Fakat aynı zamanda halkın ve gençliğin içtimai, ruhî vaziyetlerini, telakkilerini de nazar-ı dikkate almaya mecburuz. Aksi takdirde tanzim edeceğimiz her program çürük olur. Alelumum sanayi-i nefise mektepleri müdür ve muavinlerinin mesleklerindeki ihtisaslarından başka, birer âlim, pedagog ve idare adamı olması lüzumu buradan ileri gelir. Sanat mekteplerimiz müdürlerinin Avrupa'da tahsil etmiş, ora sanat âlemleri ile temasta bulunmuş ve sanat muhitlerinde çalışmış kimseler olması da aynı derecede lazımdır.

İşin nezaketi, mektebe talebe kabulü şerâitinden başlar: Her şeyden evvel, halkımızda sanata karşı mevcut olan şuursuz rağbete, nevi ve hususiyetlerini düşünmeden, bilâkaydüşart kapıları açmamalıdır; “Mektepte ne kadar çok talebe bulunursa memlekete o kadar çok fayda gelir” nazariyesine biz henüz riayet edemeyiz. Çünkü vesaitimiz noksandır. Her türlü şerâit-i mükemmeleyi haiz yüzlerce talebe yetiştirmekten aciziz. Israr edersek, mabetlerdeki dinî sükûnet ve havaya benzeyen sanat mekteplerine has hava, sanat mahfillerimiz dahilinde esmez:

1 – Şerâit-i kâfiyeyi iktisap edememiş bir sürü genç, yirmi sene sonra hayatını sanatla kazanmak isterse, aç kalır. O vakit, hiç kimse kendilerine sanatkâr bile diyemez.

2 – Sanatkâr seciyelerine malik olmayan talebeler, henüz mektep dahilinde iken bile kıymetli talebeler üzerinde fena tesirler yapabilir.

3 – Konservatuarlar, halkın münevver tabakalarının ciddi rağbetlerine istinaden yaşadığı ve muvaffak olduğu için, modaperest, sathî talebelerin hariçte müessese hakkında tevhit edeceği suitelakkiler fena olur, halkın teveccühleri derhal zayıflar. Yine o seciyesiz gençler, zevklerin tereddisine, ve müstakbel nesillere bile zevksizliğin aşılmasına sebep olabirler. Kaş yapayım derken göz çıkarırlar.

4 – Çok talebe, tahsisatın iktisatla ve faydaya masruf olarak kullanılabilmesine mani olur...

Hülâsa, her nokta-i nazardan az, fakat temiz talebe yetiştirmek mecburiyetindeyiz. Şuursuz istidatları yetiştirmekten ise öldürmek hayırlı olur.

Yalnız, Avrupa'nın hususi musiki mektepleridir ki -birkaç meşhurları müstesna olmak üzere- alekser kazancı her şeye takdim ettikleri için, duhûl şerâiti aramazlar; her müracaatı kaydedirler. Filhakika, hele mesela Almanya'da şart aramak abestir bile. Çünkü, orada her genç en ciddi musiki terbiye ve telakkilerini, sanata hürmet hislerini daha aile muhitinden alıyor. Fakat, bizde hal böyle değildir. İşte, bunun içindir ki, Dârülelhân, imkânları düşünerek vaz edeceği bütün kabul şerâitini taassupla tatbika mecburdur. Muvaffakiyetli talebeler yetiştirebilmek buna bağlıdır. Kazanç mevzubahis olmadıkça böyle bir taassuba başka hiçbir mani tasavvur olunamaz.

İlk başlayacaklar için rüştiye tahsilinden fazlasını -yaşın ilerlemiş olmaması maksadıyla- aramamalı, bilhassa, çok genç ve intihap ettiği şube için istidat ve zekâsının müsait olmasına bilaistisna dikkat etmelidir... Talebenin, sonuna kadar, veya hiç olmazsa müsmir bir devre dahilinde mektebe devamını taahhüt altına almalıdır. İçtimai seviyesi, ailesinin ve büyüdüğü muhitin mahiyeti şiddetle aranmalıdır. Bir sanatkâr için elzem olan temâyülât ve asalet-i ruhiye şiddetle kontrol edilmelidir. İşte, şu şerâiti haiz talebeden istikbal namına hayır gelebilir. Binaenaleyh onları talebe-i asliye telakki edip çekirdekten yetiştirmeye dikkat etmek lazımdır.

Yaşlı ilerlemiş olanlardan da ancak müstesna şerâiti haiz olanları tercih etmelidir: Oldukça çalan ve ciddi çalışmak lüzumunu takdir etmiş olanlar gibi...

Bir sanatkâr için elzem olan umumi kültürü de -ki gelecek makalemde izah edeceğim- Dârülelhân dahilinde vermeye dikkat etmelidir. Bu sayede, çocuklarının aynı zamanda malumat-ı umumiyesinin de inkişaf ettireleceğinden emin olan birçok ebeveyn Dârülelhân'a daha fazla ehemmiyet vereceklerdir. Bilhassa çok şâyân-ı dikkat devamlı kız talebeler kazanılabilecektir: Ayrıca tahsil etmek düşünmek endişesinden azade olarak her gününü Dârülelhân'a hasredebilecek mühim yekûnda talebeler bulunur ve müreccahları seçilir.

Memleketimizde asrî musikiyi demokratlaştırmak için diğer bir çare tasavvur ediyorum: Dârüleytâm'dan talebe almak! Musiki istidadı, zekâ, çalışkanlık, asalet-i ruhiye şerâitini haiz olan küçük, şehirli yetimleri aramalı, mercilerinden talep etmelidir. Dârüleytâm idareleri de bu ciheti

düşünmelidir. Mezkûr talebe, iaşe ve ibâtelere masrafı hususunda Dârüleytâm ile anlaşılacak şartıyla, Dârülelhân dahilinde yaşamalılar: Şu suretle, bir kısım gençlerin halk ile büsbütün temasını kesmek çok müfit neticeler verebilir. Yetim talebeden iki türlü istifade edilebilir:

1 – Halkın rağbet etmediği ağız sazları, kontrbas gibi orkestra aletleri için müntesip bulunmuş olur.

2 – Yine bu talebe vasıtasıyla asır sanatını ileride Anadolu merâkizine sokmaya da imkân bulunmuş olur. İtalya'da musikinin umumileşmesinde, ilk konservatuarların yalnız yetimlere mahsus müesseseler olmasının küllî tesiri vardı.

Musiki müntesibi kazanabilmek için de talebeye şimdiden istikbal vadetmeli, mektep muallimliklerinde tercihen ve derhal mezunların kullanılabileceği taahhüt olunmalıdır. Sonra, ciddi mükâfatlar ve fevkalade muvaffak olacakların mektep namına Avrupa'ya gönderileceğini vadetmek suretiyle teşvikleri ihmal etmemelidir. Atina Konservatuarı bu itibarla da şâyân-ı dikkattir...

İstanbul, dünyanın en latif bir şehri olduğu halde, sanat gibi şiire ve tabiata muhtaç bir müessesenin talebesini şehrin en adi muhitlerinde, en füsun[suz] ve gamlı mahallelerinde sıklıktan bilmem ki ne çıkıyor? Şerâit-i lâzıme hayz saraylardan biri tahsis olunamaz mı?

Mihalzade

Mahmut Ragıp

### Sadeleştirme

***Kurumun bugünkü ödeneği azdır – Avrupa'nın yönetim tarzlarına göre bir hal çaresi – Halkın rağbetine kayıtsız şartsız kapıları açmak zararlıdır – Uygulanması mümkün giriş şartları – İyi öğrenci bulmak için bir iki çare.***

Memleketimizde ciddi sanat ihtiyacını uyandırabilmek için her şeyden evvel halka ciddi bir sanat eğitimi vermek lazım geldiğinden bahsetmiştim... Eğitimi sağlayacak etkenlerin en başında, sanat okullarının yetiştireceği sanatkâr eğiticiler bulunur. Bu sebepten, anılan kurumlar için her memleketin resmî idareleri son derecede fedakâr davranmaktadırlar... İtiraf edelim ki, gerek Sanayi-i Nefise [Güzel Sanatlar] Mektebi'miz, gerek Dârülelhân, daha birçok yardımlara muhtaçtır.

Bu kurumlar, az zamanda başarılı sanatkârlar yetiştirebilecek sistematik programlara, kuvvetli araçlara henüz sahip değildir. Özellikle, uzun geçmişine rağmen, Sanayi-i Nefise [Güzel Sanatlar] Mektebi'mizin ümitleri henüz tatmin edemeyişi eleştiriye değer ise de, müdahale yetkisini kendimde görmüyorum; ilgililer mücadele etmelidir. Dârülelhân'a gelince: Hakkında henüz eleştiri söz konusu olamazsa da göz önüne alınmamış bazı noktaları hatırlatmak mümkündür.

Her şeyden evvel ödeneğinin azlığı sanat kurumlarımızın belini büküyor; bundan dolayı, o maddeden sözüme başlayalım. Resmî konservatuarların idaresini her yerde Maarif [Millî Eğitim] üstlendiği halde, ödenek hususunda çeşitli mercileri beraberce ortak eden müzik kurumları da vardır. Mesela, İtalya'nın Roma ve Palermo şehirleri kurumları ile Almanya'nın Stuttgart Konservatuarı hem hükümetten, hem de şehirden ödenek alırlar. Almanya'nın Köln Konservatuarı gibi, Belçika konservatuarları da aynı zamanda hükümetten, valilikten ve şehirden ödenek alıyorlar.

Amsterdam kurumu, valilikten, şehirden ve özel kaynaklardan, Barcelona Konservatuarı da şehrin "Büyük Tiyatro" ortaklarından, belediye ve valilikten para alır. Budapeşte'nin millî müzik akademisi bu açıdan en dikkate değer kurumdur: Hükümetten, şehirden, diğer özel kaynaklardan, tesislerden, vs. para alıyor. Dünya Savaşı'ndan önce Petersburg Konservatuarı, imparator ve imparatoriçeden, büyük hükümet ileri gelenlerinden, deniz kuvvetleri ve askeriyeye bakanlıklarından, diğer kurumlardan beraberce ödenek alıyordu... İşte, bizde de, bunlara benzer ortak yardımlar

gösterilmesi şarttır: Dârülelhân, genel eğitim bakımından Maarif'i [Millî Eğitim], opera şubesinin istikbali itibariyle Şehremaneti'ni [Belediye] veya Vilayet'i [Valilik], askerî mızıklar ve deniz mızıkları yetiştirilmesine olan kaçınılmaz ihtiyaç itibariyle de Müdafaa-i Milliye Vekâleti'ni [Millî Savunma Bakanlığı], eski sanatın muhafazası ise Hars Müdüriyeti'ni [Kültür Müdürlüğü] ilgilendirir. Ancak çok taraflı yardımlar sayesinde, her türlü çağdaş organizasyonları toplayan mükemmel bir sanat merkezine sahip olabiliriz. Sanat mahfilleri içinde en çok paraya muhtaç kurumun Dârülelhân olduğunu unutmamalıyız.

Şu dakikada, bazı kimselerin, sürekli "Henüz sırası değil, her işin vakti var" dediğini hissediyorum; fakat, kesin ve yüz kızartıcı bir olgu ile o itirazcıları da susturalım: Tam elli üç yıllık bir tarihe sahip bulunan Atina Konservatuvarı bile son yıllarda en büyük Avrupa kurumları ile rekabet edebilecek bir seviyeye yükselmiştir. 1871'de açılarak bütün doğudan öğrenciler kabul etmekte olan adı geçen kurum hükümet tarafından yönetilir. Fakat, hükümetten maddi destek görmez. Çünkü, bazı Yunan dostları ile yabancı ülkelerdeki vatandaşların bu maksatla Yunan hükümetine verdiği büyük meblağ, işe fazlasıyla yetmektedir! Binasının güzelliği ile de meşhur olan kurum Atina'nın artistik eğitiminde büyük bir rol oynamıştır: Son yıllarda iki özel kurumun daha kurulabilmiş olması da buna işarettir!.. Özetle İstanbul'un şu anki durumu her bakımdan her türlü özel girişimlere engel olduğu için, yardım ile yalnız resmiyet yükümlüdür.

Programlar ve organizasyonlar bakımından da her memleketin okulları birtakım özellikler gösterir. Çünkü her belde, kendi kaçınılmaz ihtiyaçlarını göz önüne almaya önem verir. Biz de, Moskova, Tokyo, Yaş ve Atina konservatuvarları gibi, nispeten yeni ve İstanbul'un bugünkü hali gibi kültürsüz çevrelerde temelleri atılmış kurumların geçirdiği zorluk ve dönüşüm dönemlerini, eski ve yeni programlarını incelemekle birçok tecrübe yıllarını kazanabiliriz. Fakat aynı zamanda halkın ve gençliğin sosyal, ruhsal durumlarını, anlayışlarını da göz önüne almaya mecburuz. Aksi takdirde düzenleyeceğimiz her program çürük olur. Güzel sanatlar okullarının müdür ve yardımcılarının genellikle mesleklerindeki uzmanlıklarından başka, birer bilim adamı, pedagog ve idare adamı olması gereği buradan ileri gelir. Sanat okullarımızın müdürlerinin Avrupa'da okumuş, oranın sanat dünyaları ile temasta bulunmuş ve sanat çevrelerinde çalışmış kimseler olması da aynı derecede lazımdır.

İşin nezaketi, okula öğrenci kabulü şartlarından başlar: Her şeyden önce, halkımızda sanata karşı mevcut olan şuursuz rağbete, tür ve özelliklerini düşünmeden, kayıtsız ve şartsız kapıları açmamalıdır; "Okulda ne kadar çok öğrenci bulunursa memlekete o kadar çok fayda gelir" teorisine biz henüz uyamayız. Çünkü araçlarımız eksiktir. Her türlü mükemmel şartları taşıyan yüzlerce öğrenci yetiştirmekten aciziz. Israr edersek, mabetlerdeki dinî sükûnet ve havaya benzeyen sanat okullarına has hava, sanat mahfillerimizin içinde esmez:

1 – Yeterli şartları edinememiş bir sürü genç, yirmi yıl sonra hayatını sanatla kazanmak isterse, aç kalır. O vakit, hiç kimse kendilerine sanatkâr bile diyemez.

2 – Sanatkâr yaratılışına sahip olmayan öğrenciler, henüz okulda iken bile kıymetli öğrenciler üzerinde fena tesirler yapabilir.

3 – Konservatuvarlar, halkın aydın tabakalarının ciddi rağbetlerine dayanarak yaşadığı ve başarılı olduğu için, modaperest, yüzeysel talebelerin dışarıda kurum hakkında meydana getireceği kötü görüşler fena olur, halkın teveccühleri derhal zayıflar. Yine o yaratılışsız gençler, zevklerin gerilemesine ve gelecek nesillere bile zevksizliğin aşılmasına sebep olabilirler. Kaş yapayım derken göz çıkarırlar.

4 – Çok öğrenci, ödeneğin tasarrufla ve faydaya harcanarak kullanılabilmesine engel olur...

Özetle, her bakımdan, az fakat temiz öğrenci yetiştirmek mecburiyetindeyiz. Şuursuz yetenekleri yetiştirmekten ise öldürmek hayırlı olur.

Yalnız, Avrupa'nın özel müzik okulları, -birkaç meşhurları müstesna olmak üzere- genellikle kazancı her şeyin önüne getirdikleri için, kabul şartı aramazlar; her başvuruyu kaydederler. Hakikaten, hele mesela Almanya'da şart aramak abestir bile. Çünkü, orada her genç en ciddi müzik eğitim ve görüşlerini, sanata saygı hislerini daha aile çevresinden alıyor. Fakat, bizde durum böyle değildir. İşte, bunun içindir ki, Dârülelhân, imkânları düşünerek koyacağı bütün kabul şartlarını taassupla uygulamaya mecburdur. Başarılı talebeler yetiştirebilmek buna bağlıdır. Kazanç söz konusu olmadıkça böyle bir taassuba başka hiçbir engel düşünülemez.

İlk başlayacaklar için ortaokul eğitiminden fazlasını -yaşın ilerlemiş olmaması maksadıyla- aramamalı, özellikle, çok genç ve seçtiği şube için yetenek ve zekâsının uygun olmasına istisnasız dikkat etmelidir... Öğrencinin, sonuna kadar, veya hiç olmazsa verimli bir dönem dahilinde okula devamını taahhüt altına almalıdır. Sosyal seviyesi, ailesinin ve büyüdüğü çevrenin niteliği şiddetle aranmalıdır. Bir sanatkâr için elzem olan eğilim ve ruh asilliği şiddetle kontrol edilmelidir. İşte, şu şartları taşıyan öğrenciden istikbal adına hayır gelebilir. Bundan dolayı onları asıl öğrenciler olarak algılayıp çekirdekten yetiştirmeye dikkat etmek lazımdır.

Yaşı ilerlemiş olanlardan da ancak müstesna şartları taşıyanları tercih etmelidir: Oldukça çalan ve ciddi çalışmak lüzumunu takdir etmiş olanlar gibi...

Bir sanatkâr için elzem olan genel kültürü de -ki gelecek makalemde izah edeceğim- Dârülelhân'ın içinde vermeye dikkat etmelidir. Bu sayede, çocuklarının aynı zamanda genel bilgilerinin de geliştirileceğinden emin olan birçok ebeveyn Dârülelhân'a daha fazla önem verecektir. Özellikle çok dikkate değer devamlı kız öğrenciler kazanılabilecektir: Ayrıca eğitim almayı düşünme endişesinden kurtulmuş olarak her gününü Dârülelhân'a ayırabilecek önemli miktarda öğrenciler bulunur ve tercih edilenleri seçilir.

Memleketimizde çağdaş müziği demokratlaştırmak için diğer bir çare düşünüyorum: Dârüleytâm'dan [Yetimhane] öğrenci almak! Müzik yeteneği, zekâ, çalışkanlık, ruh asilliği şartlarını taşıyan küçük, şehirli yetimleri aramalı, mercilerinden talep etmelidir. Dârüleytâm [Yetimhane] idareleri de bu yönü düşünmelidir. Söz konusu talebe, yiyecek ve barınma masrafı hususunda Dârüleytâm [Yetimhane] ile anlaşılacak şartıyla, Dârülelhân'ın içinde yaşamalılar: Şu şekilde, bir kısım gençlerin halk ile büsbütün temasını kesmek çok faydalı sonuçlar verebilir. Yetim talebeden iki türlü faydalanılabilir:

1 – Halkın rağbet etmediği ağız sazları, kontrbas gibi orkestra aletleri için mensup bulunmuş olur.

2 – Yine bu öğrenciler aracılığıyla çağın sanatını ileride Anadolu merkezlerine sokmaya da imkân bulunmuş olur. İtalya'da müziğin genelleşmesinde, ilk konservatuarların yalnız yetimlere mahsus kurumlar olmasının büyük tesiri vardı.

Müzik mensubu kazanabilmek için de öğrencilere şimdiden istikbal vaat etmeli, okul öğretmenliklerinde öncelikle ve derhal mezunların kullanılabileceği taahhüt olunmalıdır. Sonra, ciddi ödüller ve olağanüstü başarılı olacakların okul adına Avrupa'ya gönderileceğini vaat etmek suretiyle teşvikleri ihmal etmemelidir. Atina Konservatuarı bu bakımdan da dikkate değerdir...

İstanbul, dünyanın en güzel bir şehri olduğu halde, sanat gibi şiiire ve doğaya muhtaç bir kurumun öğrencilerini şehrin en adi yerlerinde, en cazibesiz ve gamlı mahallelerinde sıklıktan bilmem ki ne çıkıyor? Gerekli şartları taşıyan saraylardan biri tahsis olunamaz mı?

Mihalzade

Mahmut Ragıp